

לקוטי תורה • פרשת במדבר • מאמר 3

מבן עשרים

מגיל עשרים שנה

עשרים הוא גיל המפקד, וגם הגיל שבו אפשר למכור קרקע שירש אדם, משום שבגיל עשרים נכנסים בו האורות המקיפים של אבא, היו"ד המלאה של חכמה; אז יכולה חכמה, הבחינה הקרובה ביותר לכתר, להעלות את דעתו "לגלגלתא שלהם", לרצון העליון שלמעלה מכל שכל.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/3

הנקודה

עשרים הוא גיל המפקד, וגם הגיל שבו אפשר למכור קרקע שירש אדם, משום שבגיל עשרים נכנסים בו האורות המקיפים של אבא, היו"ד המלאה של חכמה; אז יכולה חכמה, הבחינה הקרובה ביותר לכתר, להעלות את דעתו "לגלגלתא שלהם", לרצון העליון שלמעלה מכל שכל.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המפקד מונה את ישראל "מבן עשרים שנה ומעלה", והגמרא קובעת שצער יכול למכור את קרקע אביו רק מגיל עשרים. עץ חיים מסביר מדוע: בגיל עשרים נכנסים בו המקיפים של אבא. המאמר מציג שתי בחינות שלמעלה מן השכל — הארת נקודת הלב ועצמותה — וכן את הרצון העליון כפי שהוא מלוּבש בחכמה וכפי שהוא גלגלתא המכסה את המוח. יחד עם הרצון הנמשך אחר השכל, מתקבלות שלוש בחינות, המקבילות לשלושת השלבים באמרת פרקי אבות ולאחבת ה' בכל לבבו, נפשו ומאודו. מילוי היו"ד, כלומר כתיבת היו"ד במילואה, עולה עשרים: היו"ד היא חכמה, והמילוי שלה, ו"ד, הוא המדות והדיבור (או הקול והדיבור, או התורה שבכתב והתורה שבעל פה). בגיל עשרים מאירים המוחין דאבא, היו"ד השלמה, למעלה מה"א של בינה, ורק אז אפשרית ההעלאה "לגלגלתא שלהם": חיה באמצעות חכמה, ואחר כך יחידה בגלגלתא. חכמה, הקרובה ביותר לכתר, עולה תחילה; מי שטרם מלאו לו עשרים, ויש בו רק את המוחין דאמא, עדיין רחוק מדי מכתר.

מבנה

1	מדוע עשרים	19
גיל המפקד וההלכה שלפיה אפשר למכור את נחלת האב מגיל עשרים, המוסברים בעץ חיים בכניסת המקיפים של אבא; שתי בחינות שלמעלה מן השכל — בנקודת הלב וברצון העליון.		
2	שלוש בחינות של רצון	29
רצון שלמטה מן השכל, רצון שלמעלה מן השכל המלוּבש בחכמה, וגלגלתא: שלושת השלבים באמרת פרקי אבות, והלב, הנפש והמאוד.		
3	מילוי היו"ד הוא עשרים	39
היו"ד היא חכמה; המילוי שלה, ו"ד, הוא המדות והדיבור הנמשכים מאבא, או הקול והדיבור.		
4	העלאה לגלגלתא	49
המילוי כנגד התורה שבכתב והתורה שבעל פה; בגיל עשרים מאירים המוחין דאבא למעלה מבינה, וכך מתאפשרת ההעלאה "לגלגלתא שלהם": חיה ואחר כך יחידה.		
5	מדוע רק מגיל עשרים	59
פתיחת האולם ושנות חייה של שרה; חכמה, הקרובה ביותר לכתר, עולה תחילה ומעלה את הדעת, ואילו מי שטרם מלאו לו עשרים, ויש בו רק את המוחין דאמא, עדיין אינו יכול להתעלות.		

המקיפים של אבא מקיפי אבא

אורות ששורשם בחכמה ומקיפים את המוח במקום להיתפס בו; לפי עץ חיים, הם נכנסים באדם בגיל עשרים. במאמר זה המוחין דאבא הם חיה, ובאמצעותם עולים ליחידה, הגלגלתא.

גלגלתא (הגולגולת) גלגלתא

הבחינה העליונה ביותר של הרצון העליון, ה"מכסה את המוח" של חכמה ואינה מתלבשת בו לעולם; המאמר דורש אותה במילה "לגלגלותם" שבפסוק המפקד, כלומר "לראשיהם".

נקודת הלב נקודת הלב

הנקודה הפנימית ביותר של הנשמה, שלמעלה מבינה ודעת, ובה שתי בחינות: הארתה ועצמותה.

מילוי היו"ד מילוי היו"ד

היו"ד כשהיא כתובה במילואה — יו"ד, וי"ו, דל"ת — עולה עשרים. היו"ד היא חכמה, והיו"ד שבה הם הדברים הנמשכים ממנה: המדות והדיבור.

חיה ויחידה חיה יחידה

שתי הבחינות הגבוהות ביותר של הנשמה, שנשארות למעלה ממנה כאורות מקיפים: חיה היא המוחין דאבא, ויחידה היא הגלגלתא.

המוחין דאבא והמוחין דאמא מוחין דאבא ודאמא

שכל הנמשך מחכמה ומשכל הנמשך מבינה. במי שטרם מלאו לו עשרים יש רק את המוחין דאמא, שעדיין רחוקים מאור הכתר.

קטע 1 • 11

מדוע עשרים

1 מבן עשרים.^{1,2} בע"ח [בעץ חיים] שכ"ד פ"י מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה]³ פ"ט דב"ב [דבבא בתרא]⁴ ולמכור בנכסי אביו עד שיהי' [שיהיה] בן עשרים שנה,⁵

"מבן עשרים". בעץ חיים, שער כ"ד, מבואר מאמר חז"ל בפרק ט' בבבא בתרא: "ולמכור בנכסי אביו עד שיהיה בן עשרים שנה":

המאמר פותח בפסוק המפקד, המצווה למנות את בני ישראל "מבן עשרים שנה ומעלה". הוא קושר גיל זה להלכה תלמודית: אין אדם רשאי למכור מקרקעין שירש מאביו עד שיהיה בן עשרים. את טעמה הפנימי של הלכה זו מבאר עץ חיים.

כי אזי נכנסים בו מקיפי אבא (ע' [עיינן] מענין מקיפי אבא סד"ה ושאתם מים⁶ בסידור) וע' ד"ה שכן אז נכנסים בו המקיפים של אבא (ראו על ענין המקיפים של אבא בסוף המאמר המתחיל "ושאתם מים" בסידור). וראו גם את המאמר המתחיל

הטעם שמביא עץ חיים הוא שבגיל עשרים נכנסים באדם המקיפים של אבא: אורות מקיפים שמקורם בחכמה, השכל העליון, והם מקיפים את השכל במקום שהשכל ישיג אותם. ההערה שבסוגריים וההפניה שבאה אחריה שולחות את הקורא למאמרים נוספים העוסקים באותו נושא.

כי תצא⁷ שיש בנקודת הלב שלמעלה מהבינה והדעת ב' בחינות הא' הארת נקודת הלב הבי' עצמיות נקודת הלב.

"כי תצא", המבאר שבנקודת הלב, שהיא למעלה מבינה ודעת, יש שתי בחינות: הראשונה, הארה של נקודת הלב; והשנייה, עצמות נקודת הלב.

המאמר על "כי תצא למלחמה" מוצא שתי בחינות ב"נקודת הלב", הנקודה הפנימית ביותר של הנשמה, הנמצאת למעלה מהבינה והדעת: הארה שלה, שבכוחה לשנות את מחשבותיו, דיבורו ומעשיו של האדם; ועצמותה, שבכוחה לשנות את המדות עצמן. אדמו"ר הזקן מביא זאת משום שאותו צמד — הארה ועצמות — יוחל בהמשך על הבחינות שלמעלה מהשכל.

וי"ל [ויש לומר] ע"ד מ"ש בד"ה תקעו בחודש^{8,9} שהרצון עליון שלמעלה מהשכל יש בו שני בחינות הא' המלוכש בחכמה והבי' גלגלתא דחפיא על מוחא.^{10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35}

ויש לבאר זאת על דרך מה שכתוב במאמר המתחיל "תקעו בחודש": ברצון העליון, שלמעלה מהשכל, יש שתי בחינות. הראשונה היא הרצון המלוכש בחכמה; והשנייה היא גלגלתא דחפיא על מוחא, הגולגולת המכסה על המוח.

המאמר על "תקעו בחודש" מביא הקבלה לכך: ברצון העליון, שלמעלה מהשכל, יש שתי בחינות. האחת היא הרצון המלוכש בחכמה ומתבטא באמצעותה; והאחרת היא גלגלתא, ה"גולגולת" במבנה העליון, המכסה על ה"מוח" של החכמה ואינה מתלבשת בו.

קטע 2 • 21

שלוש בחינות של רצון

2 וזה ג"כ כענין מצות וחוקים בד"ה אם בחקותי.^{37, 36} וזהו ג' המדרגות הא' עשה רצונו כרצונך³⁸ מבינה נעשה כתר לז"א והוא הרצון שלמטה מהשכל.

גם זה דומה לענין המצוות והחוקים שבמאמר הפותח במילים "אם בחקותי". ואלה הן שלוש המדרגות. הראשונה: "עשה רצונו כרצונך" — מבינה נעשה כתר לז"א, וזהו הרצון שלמטה מן השכל.

אותן מדרגות של רצון עומדות גם ביסוד ההבדל בין המצוות בכלל לבין החוקים, שאין להם טעם גלוי, כפי שמוסבר במאמר "אם בחקותי". הן מקבילות גם לשלושת השלבים שבמאמר בפרקי אבות. השלב הראשון, "עשה רצונו כרצונך", הוא הרצון הנמוך יותר: כינה נעשית כתר לז"א, רצון שנובע מהבנה ולכן נמצא למטה מן השכל.

הב' כדי שיעשה רצונך כרצונו רצון העליון המלוכש בחכמה שבהשכל יש מלמעלה מהשכל וזהו נשמת כתר דז"א מת"ת [מתפארת] דאבא. וב' בחי' אלו זהו בכל לבבך ובכל נפשך.³⁹ הגי' בטל רצונך גלגלתא. בכל מאדך.

השנייה: "כדי שיעשה רצונך כרצונו" — הרצון העליון המלוכש בחכמה, שכן בתוך השכל יש [דבר] שלמעלה מן השכל; וזהו נשמת הכתר של ז"א, מתפארת דאבא. ושתי הבחינות האלה הן "בכל לבבך ובכל נפשך". השלישית: "בטל רצונך" — גלגלתא; "בכל מאדך".

השלב השני, "כדי שיעשה רצונך כרצונו", הוא הרצון העליון המלוכש בחכמה: דבר שלמעלה מן השכל שנמצא בתוך השכל, הנקרא נשמת הכתר של ז"א ונמשך מתפארת דאבא. אהבת ה' "בכל לבבך ובכל נפשך" מקבילה לשתי הבחינות האלה, ואילו השלב השלישי, "בטל רצונך", הוא גלגלתא, שלמעלה מכל שכל, ומקביל ל"בכל מאדך" — אהבה שאין לה שיעור.

קטע 3 • 31

מילוי היו"ד הוא עשרים

3 והנה יו"ד במילואו עשרים⁴⁰ וענין ו"ד שהם מילוי היו"ד היינו המדות ששרשן מאבא שייב [ששת ימי בראשית] והדבור ששרשו מאבא יסד ברתא.⁴¹

והנה, יו"ד כשהיא כתובה במילואה היא כגימטרייה עשרים. ענינם של ו"ד, שהן המילוי של היו"ד, הוא המדות, ששרשן מאבא — ששת ימי בראשית; וכן הדיבור, ששרשו ב"אבא יסד ברתא".

כאשר כותבים את האות יו"ד במילואה — יו"ד — ערכה המספרי הוא עשרים (10 + 6 + 4), ולכן היא קשורה לגיל עשרים. היו"ד עצמה היא חכמה, אבא; האותיות הנוספות שבכתיבתה מייצגות את הנמשך מאבא: ו', שערכה שש, רומזת לשש המדות ולששת ימי בראשית, ודי רומזת לדיבור, מלכות, שעליה נאמר בזהר "אבא יסד ברתא".

ועמ"ש ע"פ כי מראש צורים אראנו.^{42, 43} אי"נ [אי נמי] ויד קול ודבור. ועיין מכ"ז [מכל זה] בענין מחצית השקל.⁴⁴

ועיין במה שנכתב על הפסוק "מראש צורים אראנו". לחלופין, ויד הן קול ודיבור. ועיין בכל זה בעניין מחצית השקל.

הטקסט מפנה למחצית השקל על הפסוק "מראש צורים אראנו", ולאחר מכן מציע פירוש נוסף למילוי: וי היא הקול, הנמשך אל המדות, ודי היא הדיבור המפורש. להרחבה בכל זה הוא מפנה לעניין מחצית השקל.

קטע 4 • 41

העלאה לגלגלתא

4 וגם י"ל [יש לומר] תשב"כ [תורה שבכתב] ותשב"ע [תורה שבעל פה]. ולכן בן עשרים מאיר בו יו"ד עם המלוי מוחין דאבא שלמעלה מבחי"י ה"א נש"ב [ני שערי בינה] שהם שערים הנמשכים מהבינה שכל המושג למדות אפשר לומר גם [שהם] תורה שבכתב ותורה שבעל פה. לכן, בגיל עשרים, [כאשר] מאירה בו היו"ד עם המילוי, מוחין דאבא, שהם למעלה מבחינת הה"א — חמישים שערי בינה, שערים הנמשכים מבינה, שהיא השכל המושג ומגיע עד למדות,

קריאה נוספת של הווי"ו והדל"ת: תורה שבכתב ותורה שבעל פה. לכן, בגיל עשרים מאירה באדם היו"ד השלמה, מוחין דאבא; מדרגה זו גבוהה מהה"א — בינה וחמישים שעריה ("חמישים שערי בינה" שבדברי חז"ל, ראש השנה כא, ב), כלומר הבנה שאפשר להשיג ושנמשכת אל המדות.

אזי ההעלאה לגלגלתא רצון העליון מה שאינו מושג כלל בחכמה ע"ד ומשה נגש אל הערפל⁴⁵ כי בי מקיפים חיה יחידה חיה מוחין דאבא והחכמה תחיה.⁴⁶ אח"כ יחידה לגלגלתא.^{47, 48}

אז [באה] העלייה "לגולגלתא" — הרצון העליון, שאינו מושג כלל בחכמה, בדומה ל"ומשה נגש אל הערפל". שכן [יש] שני מקיפים: חיה ויחידה. חיה היא מוחין דאבא: "והחכמה תחיה". לאחר מכן — יחידה: "לגולגלתא".

רק אז יכולה להיות העלייה "לגולגלתא": מילת המפקד "לגולגלתא" נקראת כרומזת לגלגלתא — הרצון העליון, שאי אפשר להשיג כלל באמצעות חכמה, בדומה למשה שניגש אל "הערפל". שני המקיפים הם כנגד שתי המדרגות העליונות ביותר של הנשמה: חיה, מוחין דאבא, ככתוב "והחכמה תחיה", ולאחריה יחידה, גלגלתא.

קטע 5 • 51

מדוע רק מגיל עשרים

5 ועמ"ש ע"פ ומשה נגש⁴⁹ כו'. וכענין פתחי לי^{50, 51, 52, 53} ואזי אפתח כפתחו של אולם⁵⁴ שהוא למעלה מבחי עשרים כו'.

וראו מה שנכתב על הפסוק "ומשה ניגש" וכו'. וזה דומה לענין "פתחו לי", ואזי "אפתח כפתחו של אולם", שהוא למעלה מבחינת עשרים וכו'.

הטקסט מפנה שוב לדיון שלו בפסוק "ומשה ניגש [אל הערפל]", ולמדרש על "פתחו לי": אם ישראל פותחים פתח קטן, הי פתח להם פתח גדול, שהטקסט מכנה "פתחו של אולם" — אולם הכניסה של בית המקדש. הטקסט מתאר את הפתח הגדול הזה כמדרגה "למעלה מעשרים", מעבר לעשרים שמסמלים, כפי שנאמר בחלק הבא, את אבא ואמא.

ועיין בענין חיי שרה⁵⁵ עשרים שנה או"א [אבא ואימא] כתר מאה כו'. וע"כ מבן עשרים שנה ומעלה דוקא יכולים לישא בחי מוחי [מוחיה] שלו לבחי הכתר

וראו בענין "חיי שרה": "עשרים שנה" הן אבא ואמא (חכמה ובינה), וכתר הוא "מאה" וכו'. לכן דווקא מגיל עשרים שנה ומעלה אפשר להעלות את בחינת המוחין שלו לבחינת כתר,

בדומה לכן, בשנות חיי שרה — "מאה שנה ועשרים שנה" — העשרים מסמלים את אבא ואמא (חכמה ובינה), והמאה מסמלת את כתר. לכן רק מגיל עשרים ומעלה אפשר להעלות את המוחין של האדם לבחינת כתר.

כי אור החכמה קרוב יותר לכתר ועולה ראשונה וגם עמו עולה כל המסתעפים ממנו כו' וכמ"ש והחכמה מאין תמצא⁵⁶ כו'

מפני שאור החכמה קרוב יותר לכתר ועולה ראשון, ועמו עולים גם כל הדברים המסתעפים ממנו וכו'; וכמו שכתוב: "והחכמה מאין תמצא" וכו';

הסיבה היא שאור החכמה קרוב ביותר לכתר, ולכן הוא עולה ראשון ונושא עמו את כל מה שמסתעף ממנו. זהו פירוש "והחכמה מאין תמצא": החכמה נמשכת מן האין — הכתר שלמעלה מהשגה.

משא"כ פחות מבן עשרים שאין לו מבחי מוחי [מוחיה] דאבא עדיין רק בחי מוחי [מוחיה] דאמא עדיין רחוק הוא מבחי אור הכתר ולא יכלו להעלותו לגלגלתם כו'.

ואילו מי שטרם מלאו לו עשרים, ואין לו עדיין מבחינת המוחין של אבא אלא רק מבחינת המוחין של אמא, עדיין רחוק מבחינת אור הכתר, ולא יכלו להעלותו "לגלגלתם" וכו'.

מתחת לגיל עשרים עדיין אין לאדם המוחין של אבא, אלא רק המוחין של אמא, בינה; הוא עדיין רחוק מאור הכתר, ולכן לא יכלו להעלותו "לגלגלתם". משום כך מונים רק מגיל עשרים שנה ומעלה.

בעבודה

המאמר מקביל בין שלושת השלבים באמרת חז"ל — "עשה רצונו כרצונך", "כדי שיעשה רצונך כרצונו" ו"בטל רצונך" — לבין אהבת ה' בכל לבבו, בכל נפשו ובכל מאודו. הגבוה שבהם, ויתור מוחלט על הרצון האישי, מגיע לגלגלתא, שלמעלה מכל שכל.

שאלות לשיחה

1. מדוע, לפי עץ חיים, ההלכה שלפיה אפשר למכור את נחלת האב מגיל עשרים מצביעה על כניסת המקיפים של אבא?
2. מה ההבדל בין הרצון העליון המלוכש בחכמה לבין הגלגלתא, וכיצד שלושת השלבים באמרת פרקי אבות מקבילים להם?
3. כיצד הכתיבה המלאה של היו"ד מסבירה את המספר עשרים, ולמה רומזים היו"ד שלה?
4. מדוע נוכחותם של המוחין דאבא הכרחית לפני שאפשר להעלות אדם "לגלגלתא שלהם"?
5. מדוע מי שיש בו רק את המוחין דאמא עדיין אינו יכול להתעלות לכתר?

הערות

פסקה 1

1 מבן עשרים

הדברים מתעדים את דברי הצמח צדק: ביום שני, ערב ראש חודש סיוון תקס"ט, קרא לו אדמו"ר הזקן, בירך אותו כדרכו בכל שנה, ואמר לפניו ביחידות את המאמר "מבן עשרים"; לימים נדפס המאמר בלקוטי תורה. הוא גם כפל את ברכתו שהצמח צדק יצליח לכתוב חידושי תורה הן בתורה הנגלית והן בתורה הנסתרת.

הערות קה"ת

ראה אודות מאמר זה (ושנאמר בשנת תקס"ט) בסה"מ קונטרסים תו, ב "כ"ק אדמו"ר הצ"צ סיפר: ביום שני ער"ח סיון — שנת תקס"ט — קרא אותי כ"ק אדמו"ר [רבנו הזקן] ויברכני כרגיל בכל שנה ויאמר לפני ביחידות את המאמר מבן עשרים — שנדפס אח"כ בלקוטי תורה — וכפל את ברכתו הקי שאצליח בכתיבת חידושי תורה בנגלה ובנסתר". וראה עוד בהנסמן על מאמר זה להלן בהוספות ברשימת הכתבי-יד. וראה עוד בענין זה בסה"מ תקס"ו ע' קצד. מאמרי אדה"ז — על פרשיות התורה ע' רי. בששה"ק תער"ב ח"א ע' מב.

2 מבן עשרים

"מבן עשרים שנה ומעלה, כל יוצא צבא בישראל": מפקד בני ישראל בתחילת ספר במדבר. המאמר מסביר מדוע גיל עשרים הוא הגיל שבו אדם נמנה.

Numbers 1:3 במדבר א'ג'

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל־יֹצֵא צֶבֶא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאָתָם אֹתָהּ וְאֶהְרֹן:

from twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: ye shall number them by their hosts, even thou and Aaron

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

במדבר א, ג.

3 מבן — מארז"ל

בלקוטי תורה, מסעי, מובאים אותם דברי עץ חיים: אין אדם יכול למכור את נכסי אביו אלא בהגיעו לגיל עשרים, משום שאז דעתו מתיישבת, שכן אז נמשכים לתוכו שני המקיפים של אבא; רק לאחר כניסת המקיפים הללו מתמלא זקנו.

הערות קה"ת

ועל"ק במסעי (סוף צב). [כ].

4 מארז"ל פ"ט דב"ב

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערות קה"ת

קנו, א.

5

ולמכור בנכסי אביו עד שיהי' בן עשרים שנה

התלמוד פוסק שצעיר אינו רשאי למכור מקרקעין שירש מאביו עד שיהיה בן עשרים. על פי עץ חיים, המאמר מוצא את הטעם הפנימי לגיל זה במקיפים של אבא, שנכנסים בו אז.

Bava Batra 156a:3-4 בבא בתרא קנ"ו א:ג-ד'

אָמַר רַב נְחֻמֵּן אָמַר שְׁמוּאֵל: בּוֹדְקִין לְקְדוּשֵׁין, לְגְרוּשֵׁין, וְלַחֲלִיצָה, וּלְמִיאוּנִין. וְלִמְכּוֹר בְּנִכְסֵי אָבִיו – עַד שֶׁיְהֵא בֶן עֶשְׂרִים. וְכֵינֵן דְּבִדְקָנָא לְקְדוּשֵׁין, לְגְרוּשֵׁין לָמָּה לִי? לֹא נִצְרָא אֱלָא לִיבּוּם – דְּתַנּוּ: בֶּן תִּשְׁעִי שָׁנִים יוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל יְבֻמָּתוֹ – קִנְיָהּ. וְאִין נוֹתֵן גִּט עַד שֶׁיִּגְדֵּל.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

6 ושבתם מים

"ושבתם מים בששון ממעיני הישועה": כותרת המאמר בסידור שהטקסט מצטט בעניין המקיפים של אבא.

Isaiah 12:3 ישעיהו י"ב:ג'

וּשְׁאַבְתֶּם־מַיִם בְּשִׂשׁוֹן מִמַּעֲיְנֵי הַיְשׁוּעָה:

Therefore with joy shall ye draw water Out of the wells of salvation.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

7 ד"ה כי תצא

המאמר "כי תצא למלחמה על אויבך" פותח בדברי הוזהר שזמן התפילה הוא זמן מלחמה: המלחמה המתחוללת מדי יום בנפשו של כל אדם, בין הנפש הקדושה לנפש הבהמית. בהמשך מוסבר שהארת נקודת הלב משנה את לבושי המחשבה, הדיבור והמעשה של האדם, ואילו גילוי עצמותה, שמקורה באצילות ובמוחין של אבא שלמעלה מבינה ודעת, משנה את המדות עצמן.

הערות קה"ת

לקמן פ' כי תצא לה, ג.

8 בד"ה תקעו בחודש

המאמר "תקעו בחודש" עוסק בגלגלתא המכסה על המוח, שלמעלה בהרכבה ממקום משכנם של חכמה, בינה ודעת. קול השופר הפשוט הוא זעקה מן הלב הפנימי, שלמעלה מחכמה, והוא ממשיך את התענוג הפנימי ואת הרצון העליון, שלמעלה בהרכבה מהחכמה הגלויה.

הערות קה"ת

לקמן ר"ה נד, ב.

9 תקעו בחודש

"תקעו בחודש שופר": כותרת המאמר לראש השנה שהטקסט מצטט בעניין שתי הבחינות של הרצון העליון.

Psalms 81:4 תהילים פ"א:ד'

תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶף לַיּוֹם חֲגֻגּוֹ:

Blow the horn at the new moon, at the full moon for our feast-day.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 פרשה ט

הערות קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערות קה"ת

שהבנים בני אבותיהן שנאמר שאו. נעתק באוה"ת במדבר ג (ושם נסמן פרשה ח').

11 פרשה י'

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

פי' זה דודי כמ"ד ואבדיל אתכם כו' במנין שישראל מונין ללבנה כו' שאו את ראש. נעתק באוה"ת במדבר ע' ג.

12 פנחס פכ"א

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

מסרן למשה במנין כו' שאו את ראש — נעתק באוה"ת במדבר ע' ג. וראה שם ע' ב.

13 שה"ש רבה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ערמת חטים מה חטים הללו כשיצאין לזרע אין יוצאין אלא במנין כו' שבעים נפש כו' עד שאו את ראש — נעתק באוה"ת במדבר ע' ג.

14 זח"ג פנחס רנ"ג ב'

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בכת"י 1999 מציין שהכוונה למ"ש "ואע"ג דכמה ענפין אית באילנא וכמה תאנים עליהו אינון דאקדימו בקדמיתא אתקריאו בכורים אליון אינון רישין דכלהו כנוונא דלהון אתמר שאו שערין ראשיכם, שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, שאו את ראש כל עדת בני ישראל".

15 ביאור הדברים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה בהנסמן בזה להלן ברשימת הכתבי-יד.

16 אית רצון ואית רצון

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

נסמן לעיל א, א.

17 לית מחשבה תפיסא ביי

המילים כאן מצטטות את Tikkunei Zohar 17a:10-12. הקטע מופיע למטה.

Tikkunei Zohar 17a:10-12 תקוני זוהר י"ז א:י"ב

אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין. לית מחשבה תפיסא כך כלל. אנת הוא דאפיקת עשר תקונין. וקרינן לון עשר ספירן. לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין. ובהון אתכסיאת (נ"א אתכסייא) מבני נשא. ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ובגין דאנת מלגאו. כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר. אתחשיב ליה כאלו אפריש כך.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה (יז, א).

18 המוח שליט על הלב

הערת קה"ת מפנה לZohar III, 224a למילים האלה.

Zohar III, 224a זח"ג רכד, א

הערת קה"ת

ראה זח"ג רכד, א.

19 בבחי' יחידה שבנפש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה ב"ר יד, יא.

20 כל הנשמה תהלל

המילים כאן מצטטות את Psalms 150:6. הקטע מופיע למטה.

Psalms 150:6 תהילים ק"נ:ו'

כל הנשמה תהלל קה תהלל קה:

Let every thing that hath breath praise the L-RD. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קנ, ו.

21 ולגדולתו אין חקר

המילים כאן מצטטות את Psalms 145:3. הקטע מופיע למטה.

Psalms 145:3 תהילים קמ"ה:ג'

גְּדוֹלַת ה' וּמִהְלָל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר:

Great is the L-RD, and highly to be praised; And His greatness is unsearchable

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

וְאַהֲבָתָאֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, ג. ובכל מאדך: דברים ו, ה.

22 לכן מ"ש בענין כריתות כו'

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בלקוי"ש-ה ע' 136 מציין שכנראה שחסר כאן.

23 הרשעים מלאים חרטות

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ר"ה ש' היראה בשם ס"ח. שבת מוסר פכ"ד בשם מארז"ל. על"ק ר"פ ראה (יח, א). [כ]. ראה תניא פרק יא. אוה"ת פי ראה ע' תרלה.

24 הוא וחכמתו א'

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

רמב"ם הלי יסודי התורה ב, י.

;ruins, And I will build it as in the days of old
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
עמוס ט, יא.

31 רגלי יורדות

המילים כאן מצטטות את Proverbs 5:5. הקטע מופיע למטה.

Proverbs 5:5 משלי ה:ה

רגליה ירדות מות שאל צעדיה יתמכו:

Her feet go down to death; Her steps take hold on the
nether-world

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
משלי ה, ה.

32 ותשליך במצולות ים

המילים כאן מצטטות את Micah 7:19. הקטע מופיע למטה.

Micah 7:19 מיכה ז:י"ט

ישוב ירחמנו יכבש עונותינו ותשליך במקלות ים כל חטאותם:

He will again have compassion upon us; He will subdue our
iniquities; And Thou wilt cast all their sins into the depths of
the sea

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
מיכה ז, יט.

33 ולילה כיום יאיר

המילים כאן מצטטות את Psalms 139:12. הקטע מופיע למטה.

Psalms 139:12 תהילים קל"ט:י"ב

גם־חשך לא־יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night
shineth as the day; The darkness is even as the light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
תהילים קלט, יב.

34 ודונות נעשה כזכיות

המילים כאן מצטטות את Yoma 86b:3. הקטע מופיע למטה.

Yoma 86b:3 יומא פ"ו ב:ג

אמר ריש לקיש: גדולה תשובה שדונות נעשות לו כשנגות, שנאמר:
"שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעונך", הא "עון" — מזיד הוא,
וקא קרי לקה מכשול. איני?! והאמר ריש לקיש: גדולה תשובה
שדונות נעשות לו כזכיות, שנאמר: "ובשוב רשע מרשעתו ועשה
משפט וצדקה עליהם (חיה) יחיה!" לא קשיא: כאן מאהבה, כאן מיראה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יומא פו, ב.

35 אחותו ולא ארפנו

המילים כאן מצטטות את Song of Songs 3:4. הקטע מופיע למטה.

Song of Songs 3:4 שיר השירים ג:ד

כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחותי ולא ארפנו
עד־שהביאתי אל־בית אמי ואליה הורתי:

25 טעמי תורה לא נתגלו

המילים כאן מצטטות את Sanhedrin 21b:16. הקטע מופיע למטה.

Sanhedrin 21b:16 סנהדרין כ"א ב:ט"ז

ואמר רבי יצחק: מפני מה לא נתגלו טעמי תורה? שהרי שתי מקראות
נתגלו טעמן, ונכשל בהן גדול העולם. כתיב: "לא ירבה לו נשים". אמר
שלמה: "אני ארבה ולא אסור". וכתיב: "ויהי לעת זקנת שלמה נשיו
הטו את לבבו".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ראה סנהדרין כא, ב.

26 אנת הוא חכים

המילים כאן מצטטות את Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu · 17b:3-4. הקטע מופיע למטה.

Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu · 17b:3-4 תקוני זוהר י"ז ב:ג-ד

אנת חכים ולאו בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית
לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה
לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאיןון צדק ומשפט כפום
עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק
מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית.
כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

27 המאור שבה . . מחזירו למוטב

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

פתחתא לאיכה רבתי, ב.

28 טוב הוא זיו ואור הגנוז לצדיקים

המילים כאן מצטטות את Chagigah 12a:10-11. הקטע מופיע למטה.

Chagigah 12a:10-11 חגיגה י"ב א:י-י"א

ולמי גנוז — לצדיקים לעתיד לבא, שנאמר: "וירא אלקים את האור כי
טוב", ואין "טוב" אלא צדיק, שנאמר: "אמרו צדיק כי טוב". כיון שראה
אור שגנוז לצדיקים שמה, שנאמר: "אור צדיקים ישמח".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ראה חגיגה יב, א.

29 שנהנין

הערת קה"ת מפנה לה Berakhot 17a למילים האלה.

Berakhot 17a ברכות י"ז א

הערת קה"ת

ראה ברכות יז, א.

30 סוכת דוד הנופלת

המילים כאן מצטטות את Amos 9:11. הקטע מופיע למטה.

Amos 9:11 עמוס ט:י"א

ביום ההוא אקים את־סֹכֶת דָּוִד הנִפֹּלֶת וגִּדְרֹתֶיהָ אֶת־פְּרִצֶיהָ וְהִרְסֹתֶיהָ
אֶקִים וּבְנִיתֶיהָ כִּימֵי עוֹלָם:

In that day will I raise up The tabernacle of David that is fall-
en, And close up the breaches thereof, And I will raise up his

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 3

40 יו"ד במילואו עשרים

ההערה מסבירה שם את ערכה של יו"ד במילואה — עשרים.
הערת קה"ת
נתבאר בביארה"ז להצ"צ-א ע' רפד.

41 אבא יסד ברתא

הוזהר מסביר את הפסוק "בחכמה יסד ארץ": חכמה היא אבא, והארץ היא הבה, מלכות. כאן הוא מראה שהדיבור, מלכות, מושרש באבא.

Zohar III, 248a זח"ג רמח, א

הערת קה"ת

זח"ג רמח, א. רנו, ב. ועוד.

42 ע"פ כי מראש צורים אראנו

דיון בפסוק "מראש צורים אראנו", שאליו מפנה ההערה בהקשר של אזכור הפסוק בטקסט.

הערת קה"ת

ביאורה"ז לאדה"א קג, א ואילך. להצ"צ כרך ב' ע' תתקצג ואילך. אוה"ת בלק ע' תתקד.

43 כי מראש צורים אראנו

דברי בלעם: "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו". הטקסט מפנה לדיון שלו בפסוק זה, להרחבה על שורש המדות והדיבור באבא.

Numbers 23:9 במדבר כ"ג:ט'

פי' מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו הן יעם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב:

For from the top of the rocks I see him, And from the hills I behold him: Lo, it is a people that shall dwell alone, And shall not be reckoned among the nations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 בענין מחצית השקל

בדיון על מחצית השקל מוסבר שו' היא קול הנמשך אל המדות. זהו הבסיס לפירושו השני כאן, שלפיו ו"ד הן קול ודיבור.

הערת קה"ת

ביאורה"ז לאדה"א נב, ד ואילך, שהוא"ו הוא קול אל המדות. ביאורה"ז להצ"צ-א ע' רפד.

פסוקה 4

45 ומשה נגש אל הערפל

בסיני נאמר: "ומשה נגש אל הערפל אשר שם ה'". הערפל מסמל את הרצון העליון, שחכמה אינה יכולה להשיג כלל.

Exodus 20:18 שמות כ':י"ח

וַיַּעַמְד הָעָם מֵרָחֹק וּמֹשֶׁה נָגַשׁ אֶל־הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹקִים:

And the people stood afar off; but Moses drew near unto the thick darkness where G-d was

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כ, יח.

Scarce had I passed from them, When I found him whom my soul loveth: I held him, and would not let him go, Until I had brought him into my mother's house, And into the chamber of her that conceived me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ג, א.

פסוקה 2

36 בדיה אם בחקותי

המאמרים על "אם בחוקותי תלכו" בלקוטי תורה, בחוקותי, מסבירים שיש מצוות שמקורן בחכמה שבכתר והן מלוכשות בחכמה, ולכן יש להן טעם; ואילו החוקים מקורם בכתר שבכתר והם רצון טהור. הדבר מקביל להבחנה הנידונה כאן בין הרצון המלוכש בחכמה לבין גלגלתא.

הערת קה"ת

לעיל פ' בחוקותי.

37 אם בחקותי

"אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו": כותרת המאמר שהטקסט מצטט בעניין מצוות וחוקים.

Leviticus 26:3 ויקרא כ"ו:ג'

אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם:

If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 עשה רצונו כרצונך

"עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו; בטל רצונך מפני רצונו". המאמר מפרש את חלקי המשפט כשלוש דרגות העולות זו על גבי זו של רצון.

Pirkei Avot 2:4 משנה אבות ב':ד'

הוא ה'ה אומר, עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו. בטל רצונך מפני רצונו, כדי ש'יבטל רצון אחרים מפני רצונך. הלל אומר, אל תפרש מן הצבור, ואל תאמין בעצמך עד יום מותך, ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמע, שסופו להשמע. ואל תאמר לכשאפנה אשנה, שמה לא תפנה:

He used to say: do His will as though it were your will, so that He will do your will as though it were His. Set aside your will in the face of His will, so that he may set aside the will of others for the sake of your will. Hillel said: do not separate yourself from the community, Do not trust in yourself until the day of your death, Do not judge your fellow man until you have reached his place. Do not say something that can ... not be

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

39 בכל לבבך ובכל נפשך

"ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". הלב והנפש מקבילים לשתי הדרגות הראשונות של הרצון, ו"בכל מאדך" — לגולגלתא.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

46 והחכמה תחיה

"החכמה תחיה את בעליה". המילה "תחיה" מקשרת בין חכמה, המוחין של אבא, לבין חיה, הראשונה מבין שתי הבחינות המקיפות.

Ecclesiastes 7:12 קהלת זי"ב

כִּי בְצֵל הַחֲכָמָה בְּצֵל הַכֶּסֶף וַיִּתְּרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעֲלֶיהָ:

For wisdom is a defence, even as money is a defence; but the excellency of knowledge is, that wisdom preserveth the life of him that hath it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

47 נִי שַׁעֲרֵי בִּינָה

המילים כאן מצטטות את Rosh Hashanah 21b:11-12. הקטע מופיע למטה.

Rosh Hashanah 21b:11-12 ראש השנה כ"א ב:י"א-י"ב

רב ושמואל. חד אמר: חמש שנים שער בנה נכראו בעולם, וכולן ניתנו למשה, חסר אחד, שנאמר: "ותחסרהו מעט מאלקים". "בקש קהלת למצוא דברי חפץ" — בקש קהלת להיות כמשה, יצתה בת קול ואמרה לו: "וקתוב יושר דברי אמת" — "ולא קם נביא עוד בישאל כמשה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ראה ר"ה כא, ב.

48 אח"כ יחידה לגלגלתם

הוא מסביר שגולגלת היא כתר (גלגלתא), ושהמשכת המקיפים דאבא מאפשרת את העלייה לגלגלתא, לכתר. לכן, לאחר עשרים שנה, אפשר לקבל מנשמת הצדיק לא רק את החיה שבה, אלא גם את היחידה שבה, כפי שמוסבר כאן בלקוטי תורה: המקיפים דאבא וגלגלתא הם חיה ויחידה.

הערת קה"ת

בד"ה באתי לגני תש"ל (סה"מ מלוקט-ד ע' קלט): "דגולגולתא הוא כתר (גלגלתא), וע"י שנמשכים המקיפים דאבא אפשר להיות ההעלאה לגלגלתא, כתר. והיינו שלאחרי עשרים שנה יכולים לקבל נוסף על בחינת ח"י של נשמת הצדיק גם מבחינת יחידה שלו, כמבואר בלקי"ת שם שמקיפים דאבא וגלגלתא הם ח"י יחידה".

פסוקה 5

49 ומשה נגש

"ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלקים": הטקסט מפנה שוב לדיון שלו בפסוק הזה.

Exodus 20:18 שמות כ:י"ח

וַיַּעֲמֵד הָעָם מֵרָחֵק וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל־הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹקִים:

And the people stood afar off; but Moses drew near unto the thick darkness where G-d was

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

50 פתחי לי

"פתחו לי פתח אחד של תשובה כפתחו של מחט, ואני אפתח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו". הטקסט מביא את ההבטחה בנוסח "כפתחו של אולם".

Shir HaShirim Rabbah 5:2:2 שיר השירים רבה ה:ב:ב

51 פתחי לי

הילקוט מביא את אותו מדרש: פתיחה כפתחו של מחט, שכנגדה נפתחת

פתיחה שעגלות יכולות להיכנס בה.

Yalkut Shimoni on Nach 988:58 ילקוט שמעוני על ג"ך תתקפ"ח:נ"ח

52 פתחי לי

פסיקתא רבתי מביאה את אותה הוראה: ה' מבקש פתיחה כפתחו של מחט, ומכטיח בתמורה פתיחה גדולה.

Pesikta Rabbati 15 פסיקתא רבתי ט"ו

53 פתחי לי

אותה הוראה מופיעה בפסיקתא דרב כהנא, בקריאה לפרשת החודש: פתיחה כפתחו של מחט, שכנגדה נפתחת פתיחה גדולה.

Pesikta DeRav Kahana 5:6 פסיקתא דרב כהנא ה:ו

[ו] אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי וגי (שה"ש ה:ב). אמרה כנסת ישר' לפני הקב"ה, רבון העולמים, אני ישינה מבית המקדש ולבי ער בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אני ישינה מן הקרבנות ולבי ער במצות וצדקות, אני ישינה מן המצות ולבי ער לעשותן, אני ישינה מן הקץ ולבי ער לגאולה, אני ישינה מן הגאולה ולבו של הקב"ה ער לגאולנו. א"ר חייא בר אבא מאיכן מצאינו שנקרא הק' ליבן של ישר', מן הדד דכתי' צור לבבי וחלקי אלקים לעולם (תהלים עג:כו). קול דודי דופק (שה"ש שם), זה משה, ויאמר ...

Pesikta de Rav Kahana according to an Oxford manuscript, Dov Mandelbaum ed., N.Y. 1987 (CC-BY)

54 פתחי לי . . אפתח כפתחו של אולם

"פתחי לי אחותי רעייתי": הדוד דופק ומבקש שיפתחו לו. המדרש מבסס על כך את ההבטחה לפתיחה גדולה בתמורה לפתיחה קטנה.

Song of Songs 5:2 שיר השירים ה:ב

אָנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק פִּתְחֵי־לִי אַחֲתִי רַעֲיָתִי יוֹנָתִי תִּפְתֹּחַ שְׁרָאִשִּׁי נִמְלֹא־טָל קִנְצוֹתִי רְסִיסֵי לֵילָה:

I sleep, but my heart waketh; Hark! my beloved knocketh: 'Open to me, my sister, my love, my dove, my undefiled; For my head is filled with dew, My locks with the drops of the night.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Zohar III, 95a זח"ג צה, א

הערת קה"ת

שה"ש ה, ב. וראה שהש"ר ע"פ אני ישנה. יל"ש שם. זח"ג צה, א. פסיקתא רבתי פט"ו. פסיקתא דר"כ פ' החודש.

55 חיי שרה

"ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים". עשרים השנים מתפרשות כאבא ואמא, והמאה ככתר.

Genesis 23:1 בראשית כ"ג:א

וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה:

And the life of Sarah was a hundred and seven and twenty years; these were the years of the life of Sarah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56 והחכ' מאין תמצא

"היכן (מאין) תימצא החכמה?" נקרא כך: "החכמה נמצאת מן האין" — החכמה נמשכת מכתר, שהוא מעבר להשגה, ולכן היא הקרובה ביותר

לכתר.

Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב

וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place
?of understanding

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב כח, יב.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Pesikta de Rav Kahana according to an Oxford manuscript, .Dov Mandelbaum ed., N.Y. 1987 (CC-BY).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך [/likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/3/](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/3/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק